

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1989

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg

1) Productie / consumptie / export

1989			171
1989-01-03	ZZNB	PZ. Schelhaas: Zuivelindustrie en veehouder moeten investeren in het milieu	
1989-01-26	LC	Oormerk bij rundvee in plaats schets – I&R systeem	nw
1989-01-31	LC	Braks geeft deel quota terug	
1989-02-07	ZZNB	Zuivelindustrie gebaat met restituties ipv. afschaffing van superheffing	
1989-02-09	PZC	Boer kan melkquotum leasen	
1989-02-10	LC	Vrije fabrieken: Leasen quota toestaan over grenzen fabriek	
1989-02-16	LC	<i>Kafen Koren:</i> Kerkvolk wordt beursvolk	
1989-04-03	LC	Leasen melkquota kan ook over grenzen van fabriek	
1989-04-13	NvhN	Dankert rapporteert aan EG: 'Braks moest weten van zuivelfraude'	
1989-04-22	LC	Eis tegen Coberco boete van f 250.000	
1989-05-05	LC	Rechtzaak over zuivelfraude aangehouden	
1989-05-18	PZC	Schelhaas: 'Spanning in zuivel nu iets verminderd'	
1989-05-31	NvhN	AID / ECD: 'Misdaad al gereed voor 'vrije' markt van 1992 EG'	
1989-06-03	LC	<i>Kafen Koren:</i> De marathon van de 'mislukte quotumboeren'	
1989-06-22	NvhN	Demissionair minister Braks: 'Er is geen sprake van boterfraude'	
1989-07-13	LC	EG: verruiming van melkquota met 2 procent	nw
1989-08-24	PZC	Schelhaas: 'Nederlandse zuivelexport met 20 procent gestegen'	
1989-11-18	LC	<i>Kafen Koren:</i> Zwart melkcircuit kent ook voordelen	
1989-12-19	LC	Massale verkoop melk aan Italië ondergraft EG-beleid	nw

1989

Zierikzeesche Nieuwsbode, 1989-01-03

Zuivelindustrie en melkveehouderij moeten investeren in het milieu

DEN HAAG - De Nederlandse zuivelindustrie moet investeren in het milieu, onderzoek, de gezondheid van haar produkten en het ontwikkelen van nieuwe produkten. De huidige hoge prijs die de boeren voor hun melk krijgen en de inkomenspositie van de melkveehouderij maken investeringen mogelijk. De concurrentiepositie van de melkveehouderij en de zuivelindustrie kunnen daardoor voor de toekomst veilig worden gesteld. Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *Produktschap voor Zuivel* heeft dit gezegd in zijn nieuwjaarstoespraak.

Na de jaren tachtig van de superheffing komen volgens Schelhaas de jaren negentig van de milieuproblematiek. „De milieuproblematiek beschouw ik op dit moment als de ernstigste uitdaging voor de zuivelsector”, aldus de PZ-voorzitter. Naar zijn mening bestaat er nog veel onduidelijkheid over de mate waarin de veehouderij aan de verzuring bijdraagt en kan die veehouderij een veel zorgvuldiger standpuntbepaling eisen, zodat er evenwichtige en afgewogen maatregelen kunnen worden genomen. Anderzijds moet de veehouderij zich volgens hem realiseren dat aan vrij ingrijpende maatregelen niet meer valt te ontkomen.

Behalve de milieuproblematiek zullen industrie en melkveehouderij moeten zorgen dat het beeld dat melk gezond is blijft bestaan. „In tegenstelling tot vroeger zal dit niet meer als vanzelfsprekend worden aanvaard. Om dit te bereiken is gedegen onderzoek, een op dat onderzoek gebaseerd beleid en voorlichting nodig”, aldus Schelhaas.

Voor de Nederlandse zuivelindustrie is 1988 een jaar van records geworden. De uitvoer van kaas in een jaar tijd passeerde net voor de jaarwisseling de grens van 400.000 ton. De melkveehouderij kreeg gemiddeld 78,65 gulden voor 100 kilogram melk. De waarde van de uitvoer van zuivelprodukten steeg van 7,3 miljard gulden in 1987 naar 8,6 miljard vorig jaar. De netto-opbrengst van de zuiveluitvoer (na aftrek van de invoer) steeg van zes miljard in 1987 naar 7,5 miljard gulden vorig jaar. De stijging is grotendeels toe te schrijven aan de stijging van de prijzen.

Schoon

De Europese zuivelmarkt is voor het eerst sinds vele jaren schoon, zoals Schelhaas het noemt. Dat leidde in de loop van 1988 tot het aantrekken van de prijzen op de wereldmarkt. De invoering van de superheffing, de EG-regeling om de melkproductie in te dammen, heeft ook geleid tot een belangrijke wijziging in de bestemming van de melk. De productie van kaas en vol-melkpoeder bleef groeien, de afzet van consumptiemelk veranderde nauwelijks, de productie en afzet van gecondenseerde melk, mager melkpoeder en, boter kromp.

Tot nu toe heeft volgens Schelhaas alleen de Europese Gemeenschap een bijdrage geleverd aan de vermindering van de melkproductie wereldwijd. Sinds 1983 is de EG-productie met ongeveer 10 procent gedaald. Daarentegen neemt de productie in de Verenigde Staten, Canada en Nieuw-Zeeland weer sterk toe. Schelhaas vindt het daarom verstandig als de EG de verlaging van restituties (subsidies om de lagere prijzen op de wereldmarkt te compenseren) inbrengt in het lopende overleg over een nieuwe internatio-

nale overeenkomst over tarieven en handel (GATT). In een internationale zuivel-overeenkomst zouden andere landen zich dan moeten verplichten een bijdrage te leveren aan het herstel van de wereldzuivelmarkt.

De Nederlandse melkveehouders voerden vorig jaar 10,9 miljoen ton melk bij de zuivelindustrie aan. Dat was 2,7 procent minder dan het jaar daarvoor en 14,8 procent minder in vergelijking met 1983, het laatste jaar voordat de superheffing werd ingevoerd. Sinds 1983 is de produktie van kaas, vol melkpoeder en weipoeder met achtereenvolgens 15, 11 en 37 procent gestegen. De produktie van magere melkpoeder, boter en gecondenseerde melk is in dezelfde periode met achtereenvolgens 65, 38 en 14 procent gedaald.

Het binnenlands verbruik is vorig jaar nauwelijks gewijzigd. Per hoofd van de bevolking was het gebruik van consumptiemelk 130,3 kilogram, van boter vier en van kaas 13,7 kilogram. Alleen de gemiddelde consumptie van gecondenseerde melk daalde met 600 gram tot 8,6 kilo. Bij de kaasconsumptie was er een lichte verschuiving ten gunste van buitenlandse soorten.

Schatting

Volgens een voorlopige schatting van het produktschap telt ons land nog 50.000 melkveehouders, 3000 minder dan het jaar daarvoor. Sinds de invoering van de superheffing is het aantal met 9 procent gedaald. In de jaren 1979/1983 daalde het aantal met 15 procent. In vrijwel alle andere lidstaten van de EG ligt dit percentage (veel) hoger. Vooral het aantal kleine bedrijven (14 of minder koeien) nam sterk af. Een ontwikkeling die zich in ons land in de jaren zestig al heeft voorgedaan. De gemiddelde melkproduktie van de Nederlandse koe is vorig jaar opnieuw gestegen, van 5713 kilogram in 1987 naar 5837 kilogram. Daarentegen daalde voor het eerst in jaren het vetgehalte van 4,32 naar 4,30 procent. Het aantal melkkoeien daalde met zo'n 100.000 tot 1,97 miljoen dieren. Op het gemiddelde melkveebedrijf liepen vorig jaar 40 melkkoeien, een minder dan het voorgaande jaar.

De veranderingen in de zuivelindustrie waren volgens Schelhaas niet opzienbarend in 1988. Het aantal ondernemingen daalde met twee tot 33. Samen hadden zij met 104 drie bedrijven minder dan in 1987. De werkgelegenheid in de zuivel daalde met 100 arbeidsplaatsen tot 19.200.

Arbeidsplaatsen

Sinds de invoering van de superheffing is de werkgelegenheid in de zuivel met 2000 arbeidsplaatsen teruggedaan. De helft daarvan komt volgens Schelhaas voor rekening van de superheffing. Hij verwacht dat het aantal arbeidsplaatsen de komende jaren geleidelijk verder daalt.

Internationaal heeft de Nederlandse zuivelindustrie nog steeds een sterke concurrentiepositie. Verhoudingsgewijs telt ons land het grootste aantal ondernemingen. Schelhaas signaleert wel een toenemende concentratie van bedrijven in andere EG-landen. Die bedrijven kunnen op den duur een bedreiging gaan vormen als de Nederlandse bedrijven niet op die ontwikkeling inspelen.

Oormerk bij rundvee in plaats schets – I&R systeem

DRACHTEN - Een oormerk bij runderen wordt de vervanger van de vertrouwde schets. „Deze nieuwe registratie- en identificatie methode voor de rundveestapel is noodzakelijk, omdat vooral de invoer van eenkleurige dieren de laatste jaren sterk is toegenomen”, zo stelde gisteren directeur dr. Jurre Hofman op de districtsvergadering van de gezondheidsdienst Noord-Nederland in Drachten. Hij verbond aan de nieuwe registratie wel de voorwaarde dat de kans op fraude zo goed mogelijk vermeden moet worden en dat de gegevens met technische middelen massaal kunnen worden afgelezen.

„Elk dier dat niet in het bezit is van het voorgeschreven oormerk moet als een verdacht dier worden aangemerkt met alle consequenties van dien. De te treffen maatregelen moeten hard zijn om te voorkomen dat goedwillende veehouders de dupe worden van handelingen van een beperkt aantal avonturiers”, aldus Hofman.

Hij ontkende niet dat binnen de veeverbeteringsorganisaties enige bezorgdheid bestaat over de nieuwe methode. „Ik denk dat men in de toekomst zal kunnen varen op formulieren voor kunstmatige inseminatie en andere doeleinden welke op een praktische wijze via het levensnummer zijn gekoppeld aan de ingebrachte merken.

Hofman drong er op aan dat de merken op zeer jonge leeftijd worden aangebracht. Ook bij vee in het buitenland. „Dan wordt meer vat gekregen op de import van jonge dieren uit vooral België en Frankrijk.” Volgens Hofman is dat dringend nodig, omdat de situatie in deze landen met betrekking tot vooral abortus-bang niet veilig is.

Hij pleitte verder voor een betrouwbaarder certificaat bij de importdieren. Te vaak komt het voor dat vee van een gesaneerd bedrijf direct van een certificaat wordt voorzien en voor export wordt aangeboden.

Leeuwarder Courant, 1989-01-31

Braks geeft deel quota terug

LEEWARDEN - Minister *Gerrit Braks* van landbouw en visserij heeft enkele boeren het door hem ingetrokken deel van hun quotum teruggegeven. Die boeren hebben daar zaterdagmorgen bericht over ontvangen. Op het ministerie zei men vanmorgen dat er in 10 van de 138 gevallen een beslissing is gevallen. Men wilde alleen nog niet vertellen hoeveel boeren hun quotum wel en hoeveel boeren hun quotum niet hebben teruggekregen. Volgens de voorzitter van de Vereniging van Misleide Quotumboeren. Bartele Bosma in Oudwoude, hebben zeker twee boeren hun quotum teruggekregen. Een van hen is M. van der Veen in Oostermeer, die weer 125.000 kilogram aan zijn bestand mag toevoegen.

Vorig jaar trok minister Braks van 138 boeren dat deel van het melkquotum in, dat via de zogenaamde schuifmelkconstructie was verworven. Het ging totaal om het recht om 7.8 miljoen kilogram melk af te leveren. Een groot deel van de bestrafte boeren woont in Friesland. In 52 van de 138 gevallen was dat quotum door bemiddeling van het Quotumbureau BV in Tjalleberd verkregen

Dat bureau zei bewijzen in handen te hebben waaruit blijkt dat de shuifmelkconstructie door het ministerie wel werd toegestaan. Op het moment dat de minister die quota introk, staakte het bureau voor dergelijke gevallen de bemiddeling en ging het zich toeleggen op het maken van bezwaren.

De ‘misleide quotumboeren’ werden gehoord door de *Commissie van Bezwaarschriften* in Den Haag. Uit die zittingen bleek al vrij gauw dat niet iedereen bij voorbaat kansloos was. Vrij zeker is ook dat de boeren, die hun quotum nu niet terug hebben gekregen, de procedure zullen voortzetten. Het ministerie van landbouw deelde vanmorgen mee dat in de afwijzing is aangegeven welke weg nog openstaat het quotum terug te krijgen.

Drs. Auke Nolles, directeur van het coöperatief agrarisch adviesbureau CCLB in Leeuwarden, verklaarde in juni vorig jaar dat het ministerie juridisch fout zat met het intrekken van deze quota. „Aan de regelgeving op dit gebied kleven gebreken die het ministerie nu via ruime interpretatie tracht te verhullen”. Ook het verzet bij de standsorganisaties tegen het intrekken van deze quota is vorig jaar gegroeid. Men vond in elk geval de straf te zwaar.

Minister Gerrit Braks gaf in augustus vorig jaar toe dat de uitvoering van het quotumbeleid manco’s vertoont, maar hij was toen nog niet van plan de ingetrokken quota terug te geven. De *Vereniging van Misleide Quotumboeren* is niet van plan haar activiteiten te stoppen. Zij ziet nog te veel aanknopingspunten voor boeren die nu zijn afgewezen. Datzelfde geldt voor het advocatenkantoor Bout c.s. in Groningen, dat zich in deze materie heeft gespecialiseerd. Volgens Lammert Gorter, directeur van het Quotumbureau in Tjalleberd, is de kans groot dat alle 138 boeren hun quotum terugkrijgen „De iene fia de koartere, de oare fia de langere wei”.

Zierikzeesche Nieuwsbode 1989-02-07

Zuivelindustrie meer gebaat met restituties dan met afschaffing van superheffing

ZIERIKZEE - Van elke vier liter melk die in de EG wordt geproduceerd moet er nog steeds één worden afgezet met ondersteuning vanuit Brussel. Die ondersteuning heeft de vorm van exportrestituties en van subsidies op verbruik binnen de EG. Van een tekort is dus op het niveau van de gemeenschap geen sprake. Wel is de capaciteit van de Nederlandse zuivelindustrie groter dan de aanvoer van melk, die door de invoering van de superheffing flink is teruggelopen. In dat licht gezien is de groeiende tegenstand van de zuivelindustrie tegen de superheffing dan ook begrijpelijk, concludeert het *Landbouw-Economisch Instituut* in een onlangs verschenen studie.

De invoering van de superheffing in 1984 heeft voor de Nederlandse zuivelindustrie ingrijpende gevolgen gehad. Terwijl men voor die tijd nog kon rekenen op een voortdurende sterke groei van de melkproduktie, zijn de leveringen door Nederlandse melkveehouders sindsdien sterk teruggelopen. De onvermijdelijke capaciteitsaanpassingen heeft de zuivelindustrie door extra invoer uit België en de Bondsrepubliek enigszins kunnen beperken, maar niet kunnen ontlopen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de zuivelindustrie zich steeds vaker uitspreekt voor afschaffing van de superheffing, hoewel het tekort waarop men zich daarbij beroept in feite een zeer plaatselijk karakter heeft.

Flexibeler afzetbeheer

De EG kent al lang verschillende vormen van afzetondersteuning, vooral bedoeld om de zuiveloverschotten niet te laten verschimmelen. Hoewel de afgelopen twee jaar een aantal ondersteuningsmaatregelen is geschorst of de subsidie is verlaagd, bestaat er nog steeds een omvangrijke ‘kunstmatige’ vraag, vooral op de EG-markt zelf.

In plaats van afschaffing van desuperheffing is het raadzamer om de nog steeds bestaande verborgen overschotten weg te werken en ervoor te zorgen dat er niet opnieuw boter- en poederbergen ontstaan, zegt het LEI. Dat betekent niet dat er helemaal geen ondersteuning meer moet zijn. Vooral bij afzet buiten de EG kan een beperkte ondersteuning vanuit economisch oogpunt aantrekkelijk zijn.

Nu de melkproductie flink is afgenomen zijn er echter mogelijkheden ontstaan om tot een gericht en doelmatiger afzetbeheer te komen. Ondersteuning van de interne afzet in de EG mag daarbinnen geen rol van betekenis spelen. De nadruk zal vooral moeten liggen op een flexibel hanteren van exportrestituties. Bij dat laatste heeft de Nederlandse zuivelindustrie op het ogenblik meer belang dan bij afschaffen van de superheffing.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1989-02-09

Boer kan melkquotum leasen

DEN HAAG (ANP) - Boeren die van het ministerie van landbouw minder melk naar de fabriek mogen brengen dan hun koeien leveren, kunnen vanaf 1 april melkrechten huren. Minister Braks heeft deze wens van het landbouwschap gehonoreerd, aldus woensdag een communiqué.

In principe mag een melkveehouder niet meer dan 50.000 liter aan melkrechten huren of vijftien procent van het quotum, de toegestane hoeveelheid melk die de koeien van een boer mogen leveren. Aan een melk-leasecontract is een minimum van 10.000 liter verbonden.

De verhuur en huur van melkrechten mag alleen plaats hebben in het gebied van een zuivelfabriek. Dat betekent dat een boer in Friesland geen melk kan ‘bijhuren’ van een collega uit Zuid-Holland.

Het landbouwschap wilde deze kunstmatige constructie ingevoerd zien om het probleem van de superheffing te verzachten. Sinds 1984 krijgen boeren van het ministerie van landbouw en visserij te horen hoeveel melk zij een zuivelfabriek mogen leveren. Als zij meer leveren, doordat hun vee meer produceert dan is toegestaan, moeten zij een boete betalen (de heffing). Door voor (een deel van) het teveel rechten bij te huren, kunnen zij die superheffing ontlopen of lager houden.

Vrije fabrieken: Leasen quota toestaan over grenzen fabriek

LEEWARDEN - De vier vrije coöperatieve zuivelfabrieken in Friesland zijn van oordeel, dat het leasen van melkrechten ook mogelijk moet zijn over de grengrenzen van de eigen fabriek. Minister Gerrit Braks van landbouw en visserij heeft zoals gemeld in eerste instantie het leasen alleen binnen het gebied van de zuivelfabriek toegestaan. Over het grensoverschrijdende karakter van het leasen moet hij zich nog uitspreken.

Het leasen moet over heel Nederland mogelijk zijn, zegt Jan de Vries van *De Goede Verwachting*. Anders krijg je vreemde situaties. Een Nestlé-boer uit Parrega mag bij wijze van spreken quota leasen van een Nestlé-boer in Zeeuws Vlaanderen maar een boer van *De Goede Verwachting* mag niet quota leasen van een collega van een andere fabriek aan de andere kant van de Parregaster Vaart. Dat is toch te dwaas.

Leeuwarder Courant, 1989-02-16

Kerkvolk wordt beursvolk

KAF en Koren ?

WIJ LEVEN IN de tijd waarin we om de twee jaar met gebogen hoofd de beursvloer verlaten. Wie gokt, en dan ook nog met andermans centen, loopt gereede kans uit te glijden. We lijken ons van kerkvolk om te scholen tot beursvolk. Waarom kopen we niet veilig een stukje land?

Het is overigens de vraag van wie op dit moment de 338.000 hectare Fries onroerend groen is. Welk deel van het boerenland is nog in boerenhand? Hoeveel is van de overheid, welk deel is van de multinational, It Fryske Gea of de Rabobank? Kortom, in hoeverre is Friesland nog Fries land?

Met Ierland had Friesland ooit gemeen dat er sprake was van een extreem 'absenteïsme': grondbezitters elders lieten tegen betaling van marktgerichte pacht prijzen het beheer over aan derden. De Fries als zetboer; daar heeft hij tenslotte voor gepast. Met hun sterk gevoel van eigenwaarde bevochten de Friese 'hypotheekboeren' een nieuwe status. De uit de crisisjaren daterende Pachtwet heeft tenslotte de landpachters het voordeel van lange pachttermijnen geboden. Mogelijkheid van opvolging en recht van eerste koop werden prima geregeld. En dat alles tegen een redelijke pacht. De vrije markt kreeg geen grip op de waarde van landbouwgrond. Verpachten leverde onvoldoende rendement op. Binnen twintig jaar voelde de landeigenaar zich even gebonden als ooit de pachter. De huidige generatie Friese boeren heeft de mogelijkheid te baat genomen en duizenden hectare land in eigendom verkregen.

Op dit moment staat de Pachtwet op de helling. Dat zal grote veranderingen in de landbouw teweeg brengen. De pacht wordt niet alleen officieel opgetrokken, er zal ook nog een prijsop-

drijvende werking uitgaan van een vrijere grondmarkt Landbouwgrond wordt in de jaren negentig een schaarste-artikel.

Op weiland rusten nu al productierechten waarmee miljoenen zijn gemoeid. Een veehouder met een produktierecht van 500.000 kilo melk op 40 bunder land kan spreken van een marktwaarde van f 2 miljoen voor het melkquotum plus 800.000 voor het land.

De prijzen van grond en productierechten zullen naar verwachting nog verder stijgen. Er wordt hier en daar al f 6 voor een liter melkquotum geboden. Uit een recente enquête blijkt dat voor weiland zonder melkquotum in Friesland f 22.500 per hectare moet worden berekend. In bij voorbeeld Oost-Gelderland wordt voor land zonder melkrechten zelfs een halve ton neergeteld.

Er dient zich inmiddels een nieuwe prijsopdrijvende gegadigde aan: Gerrit Braks. De landbouwminister wil minimaal 100.000 hectare aan de landbouw onttrekken. Om er weer 'natuur' van te maken. Eeuwen lang hebben we landbouwgrond als een prachtig stuk natuur ervaren. Maar de natuurliefhebber-nieuwe-stijl kan maar niet geloven dat de leeuwerik ook zal zingen boven gewoon bouwland en greide.

Rabo-topman Herman Wijffels toont zich verontrust over de veranderende kostenstructuur in de landbouw. Ook hij verwacht stijgende grondprijzen. De bankier waarschuwt de boeren er voor niet meer dan 4 voor een liter quotum te betalen. De Rabobank prijst het grote eigen vermogen van de boeren. Dat wil hij graag zo houden. Voor zo'n volk is het leuk bankier te zijn. Overigens hebben overheid en rekenmeesters van het *Landbouw Economisch Instituut* sinds 1984 de boeren gewaarschuwd toch vooral geen quotum voor dagprijzen te kopen. In de praktijk blijkt dat zij die de raadgeving in de wind sloegen, nu spekkoper zijn. De melkveehouderij is Wallstreet in het klein geworden.

Op het gevaar af dat men dus ook Kan uitglijden, gaan de investeringen in land en quotum al maar door. Het is al lang niet meer zeker dat 'lân net fuort rint'. De boer heeft namelijk op de prijsvorming van zijn produkten eerder minder dan meer invloed vergeleken bij een eeuw geleden.

Zelfs de hoogste voorman van het coöperatiewezen, prof. Veerman stelt dat de boer, zodra hij zijn produkt heeft afgeleverd, weinig invloed meer zal hebben op het marktgebeuren. Als over een jaar drie dubbeltjes van de melkprijs gaan, zullen er koppen rollen. Met andere woorden, het 'buorkjen' wordt ongemeen boeiend en in een aantal gevallen ook zeer risicovol. S.

Leeuwarder Courant 1989-04-03

Leasen melkquota kan ook over grenzen van fabriek

Verwachting bij zuivelindustrie:

LEEWARDEN - Het leasen van melkquotum, dat met ingang van gisteren mogelijk is, kan ondanks het verbod van het ministerie van landbouw en visserij, hoogstwaarschijnlijk wel over de grenzen van de eigen zuivelfabriek plaatsvinden. De mensen die bij de verschillende zuivelfabrieken in Friesland met dit nieuw fenomeen bezig zijn, zien vooralsnog wel mogelijkheden de beperkende bepalingen te omzeilen.

De belangstelling voor het leasen van quota is groot. Zeker het aantal boeren dat quota wil huren is overweldigend. Aanvankelijk leek het erop dat de aanbieders ver in de minderheid zouden zijn. Nu de regeling officieel is afgekondigd blijkt dat er toch nogal wat veehouders zijn die een deel van hun quotum aanbieden. Bij *Noord-Nederland* gaat men ervan uit dat tegenover een aanbieder tien aanvragers staan. Bij *Nestlé* in Scharsterbrug heeft men vier aanbieders en vijftig aanvragers. De prijzen variëren van veertig tot vijftig cent per kilogram melk. Het aanbod komt vooral van boeren die hun bedrijf langzaam willen beëindigen. Ze bieden een deel van hun quotum aan maar houden het land voor bijvoorbeeld de vetweiderij. Het gaat in dit geval veelal om oudere veehouders.

Ook een jongere categorie heeft zich op de markt laten zien. In dat geval gaat het om boeren die hun bedrijf niet willen beëindigen. Hun opvolger zit nog op school en om een of twee jaar gemakkelijk te kunnen overbruggen wordt het quotum in eerste instantie voor een jaar verhuurd.

Bij *Noord-Nederland* activeert men het leasen niet, maar men tracht wel aanbieder en aanvrager bij elkaar te brengen. Men heeft eind vorige week een lijstje gehad met tien aanbieders. Zij kregen de adressen van maar liefst 475 aanvragers. Bij de *Zuid Oost Hoek* in **Oosterwolde** schat men dat er enkele tientallen transacties zijn afgesloten. De meeste lease-contracten worden onderling afgesloten, zo is de indruk bij *De twee Provinciën* in **Gerkesklooster**. De contracten zullen naar verwachting worden geregeld in familieverband, in de naaste omgeving of na een tip van de veehandelaar.

Ook bij de andere fabrieken wordt het aantal niet groter geacht dan hooguit enkele tientallen. De *Goede Verwachting* in **Workum** heeft slechts enkele aanbieders van quotum geregistreerd. Het aantal huurders blijkt daar het honderdvoudige te zijn. Al eerder stelde directeur Siebrén Jansen van de leasemelk in dit fabrieksgebied de duurste van het hele land zal worden.

Volgens de *Goede Verwachting* is leasen van melk over de fabrieksgrenzen beslist niet mogelijk. Bij *Noord-Nederland* heeft men ook de indruk dat de activiteiten binnen het gebied van de coöperatie plaatsvinden. Bij de *Zuid Oost Hoek* en bij *Huisternoord* in **Oudwoude** is men evenwel van oordeel dat er er wel een mogelijkheid kan worden gevonden deze regeling te omzeilen. Directeur Stoffer Groote in **Oosterwolde** houdt nog even een slag om de arm. Bert Knol van **Oudwoude** zegt evenwel dat er wel een mouw is aan te passen.

Als je een slapend quotum hebt kun je dat naar een andere fabriek overschrijven en het dan binnen het gebied van die fabriek gaan verhuren. Het is zelfs de vraag of dat alleen kan bij leveranciers. Ook leden zouden die mogelijkheid hebben zonder uittrekgeld te hoeven betalen. In de statuten van de coöperaties staat namelijk alleen dat er een leveringsplicht is van melk. Over quotum wordt niet gesproken. Quotum kun je in beginsel toewijzen aan de fabriek die je zelf uitzoekt, zo wordt geoordeeld.

Dankert rapporteert aan EG:

Braks moest weten van zuivelfraude

Van onze correspondenten

STRAATSBURG - De Nederlandse zuivelcoöperaties hebben jarenlang de Europese Gemeenschap voor honderden miljoenen guldens opgelicht, met actieve medewerking van het ministerie van Landbouw en Visserij. Ze lieten de EG honderdduizenden tonnen boter opkopen, die niet aan de eisen voldeed. Dat leverde de Nederlandse coöperaties tussen 1983 en 1987 een illegale winst op van ruim 400 miljoen gulden.

Dat zegt de Nederlandse socialistische Europarlementariër Piet Dankert. Het Europees Parlement bespreekt vandaag over fraude met EG-subsidies. Dezelfde truc werd overigens ook toegepast in Frankrijk, België en West-Duitsland. Ook in die landen waren volgens Dankert miljarden guldens gemoeid met deze zuivelfraude, waaraan in 1988 een einde kwam.

Zuivelproducenten in de EG mogen al sinds jaar en dag hun (teveel) geproduceerde boter in de Europese voorraden stoppen. Van 'Brussel' krijgen ze dan een gegarandeerde prijs van 7000 gulden per ton en een vergoeding voor de kosten van opslag in koelhuizen. Die boter moet aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen om voor deze zogenaamde 'interventie' in aanmerking te komen. Maar in Nederland wordt sinds 1976 boter gemaakt volgens een procedé dat is ontwikkeld door het NIZO, het Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek. Die boter wordt niet gemaakt van zure room, zoals gebruikelijk, maar van zoete room. Volgens Dankert is er sinds het begin van de jaren '80 in Nederland alleen nog maar NIZO-boter gemaakt. Omdat de andere EG-landen nog de oude methode gebruikten, mocht deze Nederlandse boter niet in de interventie-voorraden worden gestopt, maar dat gebeurde toch. Omdat de opkoop en de controle daarop een taak is van de lidstaten zelf, ligt de verantwoordelijkheid voor deze fraude volgens Dankert mede bij het ministerie van Landbouw. Minister Braks moet volgens hem van de fraude op de hoogte zijn geweest.

Zeven jaar geleden werd de opkoop en het beheer van de boter overgeheveld van een overheidsbureau naar het *Centraal Orgaan Zuivelcontrole* (COZ), een instelling van de gezamenlijke zuivelcoöperaties, die daardoor de zaak volledig in eigen hand kregen.

'Theoretisch Mogelijk'

Directeur D. Branderhorst van de boter-sectie van Frico/Domo in Leeuwarden, snapt het verhaal van Dankert niet helemaal. „Ik weet dat er inderdaad problemen geweest zijn in die periode. De niet van aangezuurde room bereide boter is toen door het Interventiebureau geweigerd en naar Nederland teruggestuurd. Daar hebben de betrokken producenten toen behoorlijke verliezen op geleden, herinner ik mij. Theoretisch is het natuurlijk mogelijk dat er fraude gepleegd is. Van onszelf weet ik dat wij in de periode waar het om gaat uitsluitend uit zure room bereide boter voor interventie hebben aangeboden.”

Eis tegen Coberco boete van f 250.000

ZUTPHEN (ANP) - De zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen hoorde gisteren voor de rechtbank in Zutphen f 250.000 boete tegen zich eisen. *Coberco* wordt verdacht van valsheid in geschrifte, uitlokking van en medeplichtigheid aan het op grote schaal ontduiken van de superheffing.

In maart 1985 sloten circa honderd veehouders huur/verhuurovereenkomsten met elkaar. Als de ene boer zijn quotum bijna had volgemolken, verhuurde hij zijn hele veestapel voor korte tijd aan een collega, die nog ruimte had in zijn quotum.

Rechtzaak over zuivelfraude aangehouden

ZUTPHEN (ANP) - De rechtbank in Zutphen heeft woensdag in de rechtzaak tegen de zuivelcoöperatie *Coberco* in Zutphen geen uitspraak gedaan maar het onderzoek heropend. Officier van justitie mr. L R. Montijn eiste veertien dagen geleden een boete van f 250.000 tegen *Coberco* op verdenking van valsheid in geschrifte en medeplichtigheid aan ontduiking van de superheffing op grote schaal.

In maart 1985 sloten ruim honderd veehouders huur/verhuurovereenkomsten met elkaar waarbij voor twee of drie weken de hele veestapel van een boer die zijn melkquotum bijna had volgemolken werd verhuurd aan een boer, die nog ruimte had in zijn quotum. De veehouders maakten daarbij gebruik van een modelovereenkomst van Coberco die geschikte huurpartners bij elkaar bracht en de administratieve afhandeling verzorgde.

De rechtbank in Zutphen wil een uitspraak van het Europese Hof van Justitie afwachten op vragen van de rechtbank van Veviers over het destijds geldende systeem waarbij landen konden kiezen tussen een superheffingsstelsel per veehouder of per melkfabriek. De rechtbank concludeert dat de toepassing van twee verschillende heffingsstelsels ongelijkheid veroorzaakt en derhalve in de zin van het EG-Verdrag discriminerend is.

De rechtbank in Zutphen wil verder via de rechter-commissaris opheldering over de vraag wie de opstellers van de huur/verhuurcontracten zijn. Gebleken is dat de contracten die de boeren ondertekenden veel gedetailleerder en juridisch doortimmerder zijn dan de contracten die Coberco in eerste instantie aan de veehouders toezond.

Hogere produktie boter

Spanning in zuivel nu iets verminderd

RIJSWIJK (ANP) - De zuivelmarkt heeft de eerste vier maanden van dit jaar een overwegend gunstig beeld te zien gegeven. De spanning op de markt nam wat af. Dat blijkt onder meer uit de produktie van boter en magere melkpoeder, die 14, respectievelijk 12 procent hoger was dan in 1988. Drs. H. Schelhaas, voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, zei dat woensdag tijdens een openbare bestuursvergadering van het produktschap in Rijswijk.

De binnenlandse consumptie van in Nederland geproduceerde kaassoorten nam de eerste vier maanden af met ruim drie procent. Vorig jaar werd al een daling van twee procent geconstateerd. De export naar EG-landen nam echter iets toe (ongeveer 1 procent), terwijl de veel kleinere export naar landen buiten de EG met tien procent steeg. Kaas is goed voor bijna de helft van de Nederlandse melkverwerking. Ook de prijzen van zuivelprodukten, met name die van magere melkpoeder, stegen de eerste vier maanden ten opzichte van de twee voorgaande jaren, aldus Schelhaas. Vergeleken met het record-niveau van november vorig jaar ligt het prijsniveau echter belangrijk lager.

De werkgelegenheid in de zuivelindustrie is het laatste kwartaal van 1988 met 1 procent gedaald ten opzichte van de vergelijkbare periode het jaar ervoor, aldus Schelhaas. Hij voorziet dit jaar een geleidelijke verdere daling van het aantal werknemers (nu ruim 19.000) in deze sector.

De export in de zuivelindustrie steeg de eerste drie maanden van dit jaar met 10 procent naar 2,07 miljard.

De inkomensontwikkeling in de melkveehouderij noemde Schelhaas relatief gunstig. De huidige gunstige inkomensontwikkeling moet volgens Schelhaas vooral worden gebruikt voor een versterking van de concurrentiepositie op langere termijn.

Nieuwsblad van het Noorden, 1989-05-31

AID. Misdaad al gereed voor ‘vrije’ markt EG

Van onze redactie economie

SCHEVENINGEN - De criminele wereld heeft jaren geleden de mogelijkheden ontdekt voor fraude met subsidies van de Europese Gemeenschap. Professionele misdaadorganisaties zijn dan ook al gereed voor het Europa van na 1992.

Dat heeft directeur H.W. de Boer van de *Algemene Inspectiedienst* (AID) dinsdag gezegd bij de viering van het veertigjarig bestaan van de *Economische Controledienst* (ECD) in Scheveningen.

Volgens De Boer is het nu de hoogste tijd om fraude met EG-subsidies als crimineel gedrag te beschouwen. Hij vindt dat de autoriteiten de verhalen over fraude met gelden van de EG te

zeer als een „budgettaire-technische zaak” beschouwen. Hoewel de Rekenkamer van de EG al jarenlang wijst op het gesjoemel, doet de Europese Commissie niets, aldus De Boer.

De Nederlandse socialistische Europarlementariër Piet Dankert verklaarde begin april van dit jaar nog dat ook de Nederlandse zuivelcoöperaties jarenlang de Europese Gemeenschap voor honderden miljoenen guldens hebben opgelicht. Ze lieten de EG honderdduizenden tonnen boter opkopen, aldus Dankert, die niet aan de eisen voldeed. Dat leverde de Nederlandse coöperaties tussen 1983 en 1987 een illegale winst op van ruim 400 miljoen gulden. Minister Braks (Landbouw en Visserij) verwees de woorden van de socialist later in een reactie naar de prullemand. Ook de zuivelcoöperaties laakten de opmerkingen van Dankert.

De AID-directeur verklaarde dinsdag over informatie te beschikken van de politie en Justitie in Rotterdam waaruit blijkt dat georganiseerde criminelen nu actief bezig zijn met het bedenken van methoden om na het openstellen van de grenzen te kunnen blijven mee-eten uit de subsidieruif van de EG. Volgens leden van het Europees Parlement verdwijnt er nu al elk jaar tien miljard gulden in verkeerde zakken.

In hetzelfde verband pleitte directeur De Boer voor instelling van een toets waarmee nieuwe regelingen van de EG op fraudegevoeligheid kunnen worden bekeken. Volgens hem en volgens Justitie zijn veel van de huidige EG-regels zo fraudegevoelig als wat. Politie, Justitie en speciale opsporingsapparaten als de AID en de ECD moeten volgens hem op Europese schaal gaan samenwerken, omdat er anders van fraudebestrijding weinig terecht komt.

Ernstige kritiek had De Boer op de toelatingseisen die de politie hanteert. Hij vindt dat de normen omhoog moeten. Een aankomend agent hoeft over „slechts een mavo-diploma” te beschikken en tegelijkertijd geschikt zijn voor de Mobiele Eenheid en specialistisch recherche-werk, aldus De Boer.

Hij vindt dat de politie in Nederland te versnipperd opereert. In dit „no-nonsense tijdperk” moet er één directie politie bij één ministerie komen voor het gehele land, meent hij. Alleen korpsen met minimaal vierhonderd politiemensen zouden hun zelfstandigheid mogen behouden. Voorts zou de politie meer managers uit het bedrijfsleven in huis moeten halen.

Leeuwarder Courant, 1989-06-03

ook MAP Kaf en Koren

De marathon van de ‘mislukte quotumboeren’

KAF EN KORENI door Willem Stegenga

DE GROEP van ‘misleide quotumboeren’, de groep van Bartele Bosma uit **Oudwoude**, moet zo langzamerhand beschikken over het uithoudingsvermogen van een marathonloper. De procedure, waarin deze boeren verzeild zijn geraakt, duurt wel erg lang. Voor de aanvankelijk geïnteresseerden blijktbaar te lang. De quotumboeren zijn in de fase aangekomen, die voor een groot deel wordt gekenmerkt door herhaling van zetten en argumenten. Ze worden steeds meer op zich zelf teruggeworpen. Vorige week in ten Haag, toen hun zaak weer onderwerp van gesprek was in de vaste kamercommissie voor landbouw, waren de rijen dan ook uitgedund. De standsorganisaties waren er niet, het Quotumbureau uit Heerenveen was er evenmin.

Dat het Quotumbureau van Lammert Gorter en Pier de Vries schitterde door afwezigheid, heeft bij de boeren de indruk gewekt te maken te hebben met eierzoekers die zich niet om de nazorg bekommeren. Zo van: het geld voor de bemiddeling bij de quotumhandel is binnen en voor de rest is het wachten op de dingen die gaan gebeuren. „Wy foege der neat oan ta”, verklaarde Gorter zijn afwezigheid. Hij ontkent overigens, dat zijn bureau zich niet meer bezig houdt met de quotumaffaire.

De club van Bartele Bosma is vooral aangewezen op de CCLB in Leeuwarden en op het landbouwschap. Mr. Yme Kuiper van de CCLB is manifest aanwezig, als de boeren hun belangen bepleiten. Het Landbouwschap blijft de minister wijzen op zijn feilen. De zaak is derhalve gedelegeerd. Het voordeel is, dat de lijnen korter zijn. Het nadeel is, dat de quotum boeren morele steun en enige massaliteit ontberen.

Minister Braks maakt daar gebruik van. Laat dat maar aan hem over. Met een uitpuilende publieke tribune is de bewindsman eerder tot toegeven bereid, dan wanneer slechts een handjevol mensen de beraadslagingen volgt. Braks is geneigd zich dan harder en onverzettelijker op te stellen.

Alzo geschiedde vorige week.

Ook mogen de quotumboeren hun hoop vestigen op twee kamerleden: Piet Blauw (VVD) en Servaes Huys (PvdA). De fractie van het CDA heeft zich tegen hen gekeerd, met Jan van Noord uit Dwingeloo voorop en Jan Nijland uit Steggerda en Jacob Reitsma uit Emmeloord als zwijgende volgers.

Nieuw

HET QUOTUMPROCES biedt echter steeds weer nieuwe persctieven voor de slachtoffers. Het ministerie zit er duidelijk mee in zijn maag. Daar doen de grote woorden van de minister, zijn opper-voorlichter Cees Gravendaal en de halsstarrige maar principiële houding van Jan van Noord, niets aan af. Ze versterken die indruk eerder.

Braks is te voorbarig en te inconsequent geweest met het intrekken van deze quota. De weg terug is moeilijk. De minister is nog niet van plan die af te leggen. Even slikken, even door de knieën en de zaak was opgelost. Braks neemt nu de houding aan van een scheidsrechter, die ook nooit openlijk een fout durft toe te geven. De minister beschermt ambtenaren op zijn ministerie en dat gaat ten koste van boeren.

Braks was allang door de bocht gegaan, als de kamerleden zich en bloc tegen deze handelwijze hadden verzet. Dat is niet gebeurd. Met de verkiezingen voor de deur zal dat voorlopig ook niet gebeuren. VVD en PvdA zullen elke gelegenheid aangrijpen om de minister te beschadigen, het CDA zal hem door dik en dun verdedigen. Op die manier komt er een extra waas over een toch al nevelige kwestie. Daar is niemand bij gebaat.

Braks doet bij niemand het gevoel van rechtszekerheid glore. Hij slaat er in om 'as mále Jan yn 'e hinnen'. De minister moet nog een maniertje aan de hand worden gedaan om zo schadevrij mogelijk uit deze affaire tevoorschijn te komen. Dat is nog niet gelukt. Hoe langer het duurt, hoe moeilijker het wordt.

DE NEDERLANDSE boerenstand is van de wakkere soort. Het lag voor de hand, dat er - op het moment dat de superheffing werd ingevoerd - constructies zouden worden uitgedokterd om de strenge regels te kunnen ontduiken. Het ambtelijk apparaat heeft de regelgeving dan ook bij herhaling moeten bijstellen en aanvullen, maar niet alle gaten zijn gedicht.

De boeren kregen een quotum dat maximaal 20.000 kilogram per hectare kan zijn. Quotum en grond werden als eenheid beschouwd. Van meet af aan werd er geschoven om het leven: quotum werd van het ene stuk land gehaald en op een ander stuk, in een ander gewest geplakt. Tussen de 1500 en 2000 schuifmelkconstructies zijn er geweest in Nederland.

Aanvankelijk werd het geschuif oogluikend toegestaan. Zeker toen bleek, dat er op die manier quotum uit Friesland naar Brabant ‘emigreerde’. Het Quotumbureau in Heerenveen rook zijn kans en er kwam een omgekeerde beweging (quotum van het Zuiden naar het Noorden) op gang, dat moment trok Brabant bij Braks aan de bel.

De minister gaf gehoor aan zijn directe achterban en trof maatregelen. In eerste instantie werden 138 schuifquota ingetrokken. De betrokken boeren kregen op aandrang van kamerleden de gelegenheid voor een commissie te verschijnen om hun bezwaren toe te lichten. Er kwam enige verlichting.

Kamerlid Piet Blauw evenwel: „Ik ken 58 identieke transacties. Van 12 boeren is het quotum gedeeltelijk ingetrokken, van 41 boeren is het niet ingetrokken en van 5 boeren is het helemaal ingetrokken’. Met andere woorden: de zaak rammelt aan alle kanten. Schuifmelkconstructies mochten in bepaalde gevallen, zij het dat de criteria onduidelijk bleven. Als ‘te goeder trouw’ is gehandeld, is er een kans dat de boer zijn quotum mag houden.

Wie niet akkoord ging met de uitspraken van de commissie van bezwaarschriften, kreeg een herkansing. Het Quotumbureau in Heerenveen kon in die fase nog drie klanten geruststellen: zij mogen hun quotum houden. Dat is gebeurd door het simpele feit, dat de notaris nog even een briefje schreef naar het ministerie waarin het begrip ‘te goeder trouw’ werd aangescherpt. In februari van dit jaar wijzigde de minister de regeling. Schuifmelkconstructies werden uitgebannen. Akkoord, zei het Landbouwschap, maar daarmee zijn de gevallen die voor die datum bekend waren niet opgelost. Zo sleept het conflict zich voort. Het is uitgegroeid tot een prestigezaak. Dat bleek vorige week nog eens overduidelijk, toen Braks poogde elke eerder ingebrachte nuance uit te gummen.

Bartele Bosma en zijn mannen hopen nu dat de discussie over hun geval de Kamercommissie voor landbouw zal ontstijgen en in een plenaire zitting van de Kamer zal worden ingebracht. Dat is een mogelijkheid.

CDA

NOG SNELLER ZOU het gaan als het CDA de gevolgen van zijn uitspraken serieus zou nemen. Woordvoerder Jan van Noord stelt zich op het standpunt dat deze constructies beboet moeten worden met het intrekken van het quotum. Dan moet het CDA zeggen dat alle 1500 tot 2000 gevallen zo worden behandeld en niet eerst 138 en straks nog een keer 250 en later de rest. Die stap heeft het CDA niet gezet. Van Noord zien wij er wel voor aan dat te willen. Zijn fractiegenoten durven dat niet aan, zeker niet nu er verkiezingen op komst zijn.

Voor de club van Bosma zou een complete aanpak de beste oplossing zijn. Zijn vereniging zou uitdijen van 66 tot ruim 1000 leden. Ze hebben nu allemaal f 1000 per persoon gestort voor juridische bijstand. Met een miljoen in kas moet je een goede advocaat kunnen inhuren. De man staat al te popelen. Hij kan simpel teruggrijpen de 58 ‘identieke gevallen’ van Blauw. Braks heeft de boeren al aangeraden „dan maar naar de rechter te stappen”. Kennelijk is een nederlaag voor de rechtbank voor een minister minder kwetsend dan een nederlaag in de kamer, maar het blijft een zwaktebod.

Het CDA moet laten zien, dat het een partij van kerels is en niet van weerhanen. Als het hel-den zijn, ondernemen ze nog voor de verkiezingen actie. De zaak sleept te lang voort, dompelt mensen al maanden en maanden in onzekerheid en zwakt de toch al niet grote geloofwaardig-hed in de politiek nog verder af. Quotumboeren vallen net zo goed als bos en beemd onder het veel geroemde rentmeesterschap.

Nieuwsblad van het Noorden, 1989-06-22

Demissionair minister Braks:

'Er is geen sprake van boterfraude'

Van onze correspondent

DEN HAAG - Van een boterschandaal zoals de socialistische Europarlementariër Dankert heeft aangekaart, is geen sprake. Dat moet blijken uit de zeer gedetailleerde antwoorden die minister Braks van Landbouw naar de Tweede Kamer heeft gezonden.

Dankert had aanvankelijk beweerd, dat Nederland miljarden guldens aan EG-geld zou hebben opgestreken, door boter bereid volgens het zogenaamde NIZO-procedé, met subsidie uit de markt te nemen. Volgens de door Brussel gehanteerde regels mocht alleen boter bereid uit zure room tegen een gegarandeerde prijs uit de markt worden genomen (interventie). Dat mocht niet met boter die werd vervaardigd met behulp van zuurselpreparaat. Pas sinds 4 juli 1987 kwam ook deze boter hiervoor in aanmerking.

Braks maakt in zijn antwoorden duidelijk, dat de zuivelfabrieken wekelijks werden gecontro-leerd op naleving van de voorschriften. Enkele jaren geleden rapporteerden de controleurs de indruk te hebben, dat boter werd aangemaakt volgens de NIZO-methode. Het ministerie ver-bood toen nogmaals de zuivelindustrie deze boter ter interventie aan te bieden. De *Algemene Inspectie Dienst* van het ministerie kreeg opdracht dit te controleren. Dit leverde niet veel op.

Op ambtelijk niveau probeerde men de ambtenaren in Brussel duidelijk te maken dat de berei-dingswijze volgens de NIZO-methode de boter een betere kwaliteit gaf. Aanvankelijk wilde men daar in Brussel niet aan. Tot in 1987 Braks zelf in een overleg met zijn collega land-bouwministers de zaak aankaartte. Toen bleek er geen bezwaar te bestaan tegen deze boter. Uit de antwoorden van Braks is wel duidelijk, dat één zuivelfabriek te laat werd gewaar-schuwd dat het verboden was NIZO-boter voor interventie aan te bieden. Inmiddels heeft Braks 21 zuivelfabrieken nog om gedetailleerde gegevens gevraagd over de produktie van NIZO-boter. Zodra hij die gegevens heeft zal hij die ook de Tweede Kamer overleggen.

EG: verruiming van melkquota met 2 procent

BRUSSEL - Er komt wat meer ruimte in de omvang van het melkquotum. De Europese Commissie stelt voor om elk EG-land 1 procent quotum toe te wijzen voor jonge starters en zogeheten 'pijngevallen'. De commissie wil bovendien 1 procent afhalen van de in 1987 opgelegde tijdelijke korting van 5,5 procent, waarvoor de boer een vergoeding van de EG krijgt. Met de nieuwe voorstellen krijgen de lidstaten meer ruimte voor het voeren van een „flexibel beleid”.

De Europese Commissie wil ook de overschrijding aan banden leggen. Vorig jaar kwam er 1,8 miljard kilogram melk meer op de markt dan er in de nationale quota toegestaan was. Het voorstel aan de landbouwministers is om de vergoedingsregeling in te trekken voor die veehouders, die hun quotum overschrijden.

Nieuwsblad vh Noorden 1989-08-17

Melkquota-bemiddelaar Arend Otten

We moeten beter zijn dan een makelaar

„**Makelaars in melkquota**” worden ze wel genoemd, maar echte makelaars zijn ze niet. „Wij moeten het zelfs beter doen dan een makelaar, omdat we geen makelaar zijn”, aldus een van de weinigen in Nederland die zich met de handel in melkquota bezighouden, Arend Otten uit Hoogeveen. Of eigenlijk moet je zeggen: twee van de weinigen, want in het agrarisch bemiddelingsbedrijf A. Otten werken twee neven met dezelfde naam samen. Ze bedienen zich dan ook van hetzelfde visitekaartje en zullen niet rusten „voor dit op de schoorsteenmantels van alle boerderijen in ons land staat”.

Het werkterrein van de Ottens strekt zich over het hele land uit. Dat is door de bemiddeling in melkquota alleen maar benadrukt. De bemiddeling bij de koop en verkoop van melkquota maakt inmiddels meer dan de helft van de activiteiten van het bedrijf uit.

Deze vorm van bemiddeling is ontstaan toen minister Braks in 1984 bepaalde dat het quotum melk dat een boer mag produceren afhankelijk is van de grondoppervlakte van zijn bedrijf en dat het overdragen van quota alleen mogelijk is op basis van overdracht van grond.

Als uitgangspunt bij de vaststelling van het quotum werd de produktie van het jaar 1983 genomen. Boeren die hun quotum willen uitbreiden dienen er dus grond bij te kopen en boeren die hun quotum willen verminderen, zullen grond verkopen. Volgens de geldende beschikking mag er 20.000 kilogram melk per hectare worden geproduceerd. Bij een gemiddelde produktie van 6.000 kilogram per koe per jaar, betekent dat drie koeien per hectare. Wie meer produceert dan het aantal beschikbare hectares maal 20.000 kilogram, moet boete betalen: de zogenaamde superheffing.

Sinds de invoering van de superheffing is het aantal veehouders verminderd van 56.000 tot 49.000. Of de superheffing daarvan de rechtstreekse oorzaak is, is niet duidelijk. Het aantal melkkoeien is verminderd van 2,5 miljoen tot 1,9 miljoen. In plaats van melkkoeien nam een aantal boeren er voor de vleesproduktie bestemde zoogkoeien bij, dieren die hun kalveren bij zich houden en die na het zogen niet gemolken worden.

De quotering heeft ertoe geleid dat de efficiency in de melkveehouderij is toegenomen. Ook de produktie van melk per koe is gestegen doordat koeien meer melk geven dan vroeger. De inkomens in de melkveehouderij zijn omhoog gegaan en hebben de vraag naar uitbreiding van het quotum gestimuleerd. Daardoor is de marktprijs van de quota opgedreven.

Een recente publicatie van het ministerie van Landbouw meldde een verlaging van de quotumprijs tot ongeveer f 3,50 per liter melk. Volgens Otten is er echter nog steeds sprake van een stijging van de quotumprijs. De werkelijke waarde die een melkveehouder voor een liter melk betaalt, schommelt tussen de f 4,30 en f 5,-- per kilogram, afhankelijk van het vetgehalte.

Overigens is Otten als bemiddelaar niet ongelukkig met de onjuiste cijfers van het ministerie, want er werden hem in reactie daarop van alle kanten quota aangeboden door mensen die uit angst voor een verdere daling van de prijs hun quotum te gelde wilden maken. Volgens Otten hebben de onjuiste cijfers uit den Haag te maken met een onjuiste inschatting van de gang van zaken bij overdracht van quota. Het ministerie gaat uit van die gevallen waarbij de bij het quotum behorende grond werd verkocht, terwijl het in de helft van de gevallen om pacht gaat, waarbij per liter melk méér betaald wordt. Deze pachtconstructie blijkt steeds meer te worden toegepast, omdat op het melkquotum kan worden afgeschreven en veel veehouders geen behoefte hebben aan grond.

Otten vermoedt ook dat de grondprijs kunstmatig wordt opgeschroefd. Dat is in het belang van de verkoper, omdat de verkoop van grond is vrijgesteld van belasting, terwijl de belastingdienst wél van 20 tot 54% belasting heft op de opbrengst van quotumverkoop. Om de zaak nog ingewikkelder te maken speelt door het geheel ook nog de kwestie van de mestquotering. De bepalingen van dit mestquoteringsbesluit bieden nauwelijks soelaas voor boeren die met een te hoge mestproduktie zitten en daarom hun melkquotum willen vergroten door aankoop van grond met een lagere fosfaatbelasting. Otten verwacht dan ook dat voor een aantal melkveehouders de fosfaatsnorm per hectare (125 kilo) veel meer gaat knijpen dan de melkquotering.

„Dat soort dingen kun je niet op een makelaarscursus leren. Dat leer je in de praktijk. Het verschilt ook van geval tot geval, omdat er allerlei elementen een rol in spelen. Wij zijn boerenzoons. Je kunt dit vak niet uitoefenen als je niet over stront kunt praten”, aldus de oudste van de twee firmanten Arend Otten, die in 1972 het agrarisch bemiddelingsbedrijf van een oom overnam. Zijn neef, die aanvankelijk op een bank werkte, kwam 13 jaar geleden de gelederen versterken.

Vijf jaar geleden werden de neven met de melkquotering geconfronteerd. „Wij zijn er ingeroeld omdat door de maatregel de melk aan de grond gebonden werd en wij in grond handelden”, aldus de oudste firmant, van wie drie broers en een zwager al vóór de superheffing naar Canada emigreerden en daar een goed boerenbestaan opbouwden.

Ook Canada kent overigens - al vanaf 1950 - een melkquotering, maar die is veel minder groot dan hier. Daarom is het voor Nederlandse melkveehouders interessant hun land en quotum hier te verkopen en naar Canada te verkassen. Uiteraard spelen ook andere factoren bij een dergelijk besluit een rol, zoals bijvoorbeeld de omstandigheid dat méér zonen van een boer óók boer willen worden.

De grondslag van het bedrijf van de twee neven is de handel in onroerend agrarisch goed plus wat daaruit voortkomt, zoals de bemiddeling in overdracht van melkquota én de emigratiebe-

middeling. „Wij organiseren Canada-avonden voor boeren en spelen daarmee een beetje op de situatie.

Op het ogenblik is er een filmploeg voor ons in Alberta om nieuwe films te maken voor het komend seizoen. We hebben iemand die dat hele Canada-gebeuren voor ons begeleidt. We hebben de indruk dat dankzij de melkquotering de emigratie de laatste jaren vooral in het Noorden een grotere vlucht heeft genomen. In Canada zijn er voor een Nederlandse veehouder die zijn melkquotum hier goed heeft kunnen verkopen ongekende mogelijkheden. Een Nederlandse boer neemt naar Canada behalve zijn geld ook een enorme knowhow mee en kan het daar prima rooien”.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1989-08-24

Gevolg van situatie op wereldmarkt

Nederlandse zuivelexport met 20 procent gestegen

RIJSWIJK (ANP) - De omzet van de Nederlandse zuivelexport is in vergelijking met vorig jaar in de eerste zes maanden van 1989 met twintig procent gestegen tot 4,4 miljard gulden. De waarde van de import van melk en melkprodukten daalde in de zelfde periode van 2,1 naar 1,7 miljard gulden. Voorzitter drs. H. Schelhaas van het *Produktschap voor Zuivel* heeft deze cijfers woensdag bekendgemaakt.

Schelhaas schrijft de groei grotendeels toe aan de stijging van de prijzen voor zuivelprodukten op de wereldmarkt. Die is onder meer het gevolg van het verdwijnen van de zuivelvoorraden in de Europese Gemeenschap. In de jaren negentig moet rekening worden gehouden met nog hogere prijzen op de wereldmarkt.

Diezelfde stijging kan, aldus Schelhaas, leiden tot een minder gunstige ontwikkeling van de wereldhandel. Verder moet rekening worden gehouden met een hogere melkproductie in de Verenigde Staten en Nieuw-Zeeland.

Uit de cijfers van het produktschap blijkt dat de consumptie van kaas in ons land sinds vorig jaar daalt. Ook de uitvoer van kaas naar lidstaten van de Europese Gemeenschap vertoont een daling. De Bondsrepubliek Duitsland, onze belangrijkste afnemer, blijft zelfs nog iets achter. Dit geldt ook voor de Nederlandse kaastopper Maasdammer.

Schelhaas heeft niet de indruk dat de **dioxine-affaire** bij de consument heeft geleid tot een verminderde vraag. Na het bekend worden van de affaire, midden juli, is de afzet zelfs gestegen in vergelijking met de zelfde periode vorig jaar.

Schelhaas waarschuwt dat de zuivel in de toekomst minder op de politiek moet vertrouwen en meer moet proberen de problemen op eigen kracht op te lossen. „De van oudsher terecht opgebouwde beschermende muren rondom de landbouw zullen minder hecht worden. Wil er effectief invloed worden uitgeoefend, dan is maximale samenwerking nodig bij de belangenbehartiging”, aldus Schelhaas.

Uit cijfers blijkt dat de vier grote Nederlandse zuivelcoöperaties wereldwijd geen prominente plaats innemen. Op de lijst van 25 grootste zuivelondernemingen in de wereld komt Coberco

met een omzet van 3,3 miljard gulden als eerste Nederlandse coöperatie pas op een twaalfde plaats.

Schelhaas verwacht dat het concentratieproces in de zuivel de komende jaren zal doorgaan. Daarnaast blijft er naar zijn oordeel ruimte voor kleine zuivelondernemingen als zij een of meer gespecialiseerde produkten maken of zeer flexibel zijn. In het laatste geval kunnen zij de grote concerns aanvullen.

Lecuwarder Courant 1989-11-18

ook MAP Kaf en Koren

Een zwart circuit kent ook voordelen

DE MELKQUOTERING blijft voor verrassingen zorgen en blijft verbazen, jaar in jaar uit. Het ontdekken van een zwart melkcircuit is de jongste variant in het stelsel, dat al zo rijk geschakeerd is met incidenten, oprispingen en uitingen van kritiek. De kleur wordt echter in grote mate bepaald door de tevredenheid bij de boeren. Ondanks alle beweringen van officiële organen, instellingen en standsorganisaties dat het systeem zo snel mogelijk moet verdwijnen, zijn de veehouders nauwelijks meer te remmen in hun enthousiasme. VVD-Kamerlid Piet Blauw zei tegen de CBTB-boeren van Burgum en omstreken: „U hebt moeite om niet rijk te worden”. Dat verklaart de hele euforie, om het maar eens modieus te zeggen.

Het zwarte melkcircuit is een argument om te pleiten voor versoepeling van de contingentering. (Foto Paul Janssen).

Nergens in de Europese Gemeenschap is de quoterings zo goed en precies geregeld als in Nederland. Elke kilogram melk is geregistreerd en manipuleren is vrijwel uitgesloten. Dat gaat goed zolang de boeren menen dat het zo hoort en de indruk hebben dat al hun collega's in de EG onder eenzelfde regime vallen.

Dat is niet het geval. Europese regeltjes worden lang niet overal op gelijke wijze toegepast. Bij de

melkcontingentering is het een janboel. Toen de contingentering werd ingevoerd, werden de Nederlandse boeren verplicht 8,65 procent minder te melken. De Belgen moesten het met 'ongeveer 8 procent' (aldus de Belgische landbouwwattaché in Nederland) minder doen. Daaruit blijkt al een wereld van verschil.

Dat verschil is in de loop der jaren niet opgeheven. De wijzigingen in de regels volgden elkaar in zo'n rap tempo op dat je, wanneer je een keer op achterstand stond, bijna geen kans kreeg die in te lopen. Een voorbeeld: de Belgische autoriteiten hebben vorig jaar besloten de individuele quota van hun boeren vast te stellen. Zij kwamen tot de ontdekking dat op hun lijsten allemaal namen opdoken van boeren die bij de invoering van de contingentering nog niet bekend waren.

Nog een onwaarschijnlijk klinkend geval. Een Franse boer met een Hollandse stal voor twaalf koeien besluit een ligboxenstal te bouwen voor tachtig koeien. De aannemer is aan de gang. De man vraagt om meer quotum en zijn minister pleit nu in Brussel voor uitbreiding van het

landenquotum met 1 procent om vooral de knelgevallen tegemoet te komen. De betreffende boer wordt ook als knelgeval aangemerkt

In Nederland kan zo'n uitbreiding ook plaatshebben, maar dan moet die boer wel $f4$ voor een kilogram produktierecht neertellen. In Frankrijk is dat niet mogelijk. Het quotum kost daar namelijk niets, dus kan je het ook niet verwerven.

Duur

DE STRENGE regelgeving hier heeft er mede toe bijgedragen dat melkquotum duur is geworden. Regels geven zekerheid en zekerheid leidt tot prijsvorming. Iedereen kan wel ach en wee roepen en zeggen dat boeren die een vermogen voor melkquotum neertellen, gek zijn, het punctuele systeem heeft dat wel in de hand gewerkt.

De hoogmogenden in de Nederlandse zuivel ageren al jaren tegen de hoge quotumprijzen. Nederland verliest zijn concurrentiepositie. Nederland krijgt straks de rekening wel gepresenteerd, de kostprijs wordt veel te hoog, geen quotumkoper die straks nog aan zijn verplichtingen kan voldoen, kortom er dreigt ramp en rouw. De grondvesters van de beste zuivelnatie ter wereld willen maar niet inzien hoe verkeerd zij bezig zijn.

De officials hebben natuurlijk wel lelijk. Ze vergeten echter, dat ze zelf medeverantwoordelijk zijn voor die hoge quotumprijzen. Naast de zekerheid van de perfectie van het systeem wordt de boeren steeds vaker toegeroepen, dat de contingentering nog jaren zal blijven bestaan. In de toespraken heeft de houdbaarheid van het systeem de laatste tijd zelfs weer de neiging langer te worden. Geen betere basis voor een hoge quotumprijs

Daar komt bij dat de boeren natuurlijk ook donders goed in de gaten hebben dat het *Landbouwschap*, het *Produktschap voor Zuivel* en de *Koninklijke Zuivelbond FNZ* geen succes hebben gehad toen zij versoepeling van het systeem hebben bepleit. Het idee om twee soorten superheffing in te voeren - het twee-prijzenmodel - is gesneuveld. De zaak zit onwrikbaar vast in Brussel. Bovendien wekt de nieuwe landbouwcommissaris *Ray McSharry* niet de indruk veel besluiten te willen of durven nemen. Hij is zelfs niet geneigd variaties aan te brengen op bestaande thema's.

De quotering heeft de melkveehouderij op slot gezet. Veruit de meeste boeren vinden dat geen probleem. Zij tonen zich meesters in de beperking. Een enkeling zoekt naar een eigen creatieve oplossing en laat een zwart melkcircuit ontstaan.

Het schijnt vrij eenvoudig te zijn. Er komt 's nachts een rijdende melkontvangst langs - dat valt niet op, want die rijden er meer 's nachts - en die slurpt de tank leeg. De boer ontvangt 40 tot 45 cent per kilogram in het handje en koper en verkoper zijn blij. De koper kan de melk voor het dubbele kwijt. De boer ontvangt weliswaar niet veel, maar als hij toch boven zijn quotum dreigt te komen kan hij beter 40 cent beuren dan 74 cent aan superheffing betalen. In feite levert de zwarte melk hem $f 1,14$ per kilogram op.

Natuurlijk valt het op, als de wagen van de eigen fabriek langs komt en op een lege melktank stuit. Je kunt één keer zeggen dat er een ongelukje is gebeurd maar een tweede keer ben je verdacht.

Daar heeft het circuit nu ook wat op gevonden. De tank wordt door de zwartrijder niet meer helemaal leeggezogen maar tot een hoeveelheid die net niet verdacht is. De boer beurt dan wat minder voor die melk, want de wagen moet meer adressen af om aan zijn 16.000 kilo-

gram te komen, maar het kan nog steeds uit voor beide partijen. Een beetje koopman moet al gauw in staat zijn f6000 aan een tankwagen vol melk te verdienen.

De verdenking gaat uit naar België Dat is misschien wat gemakkelijk, maar het feit dat de contingentering daar onder een ander regime wordt uitgevoerd dan hier, leidt al gauw tot dergelijke veronderstellingen.

De boeren die het zwarte circuit vormen, bewijzen de voorstanders van een soepele contingentering wellicht ongewild een geweldige dienst. Het bestaan van net circuit wordt aangegrepen als argument om de regeling minder strak te hanteren - niet om aan te geven welke grote voordelen een tweeprijzensysteem kan hebben.

De AID zal wel opheldering in de zaak brengen en er zullen straffen volgen. Dat neemt niet weg dat er dan nieuwe uitwegen zullen worden gezocht. Wie een keer de smaak van deze sport te pakken heeft is moeilijk in het gareel terug te krijgen, zeker als de mogelijkheden blijven lokken. En dat doen ze.

De voorstanders van versoepeling kregen deze week nog een aardig argument in handen. De botermarkt zakte in elkaar en de poedermarkt kreeg een klap. Het waren gevolgen van de afnemende steun van de Europese Commissie aan de export naar landen buiten de Europese Gemeenschap. In augustus heeft deze kentering in de zuivelmarkt zich al aangekondigd.

Het moest er wel een keer van komen na de hosannah-stemming van de laatste jaren. Boven-dien had iedereen die zich met zuivel bemoeit dit zien aankomen en ook al verkondigd dat verval zou optreden. Dat laatste gebeurde met zoveel volharding dat het erop leek dat ze het onheil over zien wilden afroepen. Ze hebben hoe dan ook gelijk gekregen. Een prijsverlaging als gevolg van de export naar derde landen is overigens het beste argument om het 'despotisme' van de superheffing te verlichten.

WILLEM STEGENGA

Leeuwarder Courant 1989-12-19

Massale verkoop melk aan Italië ondergraaft EG-beleid¹

De boer, die een leveringscontract sluit met een buitenlandse fabriek, moet daarvan opgave doen aan het *Produktschap voor Zuivel*. Het doet daarbij niet terzake, of dat een contract is met een Nederlands of een buitenlands bedrijf. Een woordvoerder van de juridische afdeling van het ministerie van landbouw: „Een melkveehouder is in principe vrij om de melk aan wie dan ook te leveren. Ook als deze melk aan een buitenlands bedrijf wordt verkocht, moet dat bij het produktschap worden gemeld. De levering valt gewoon onder de superheffing”.

Van dit formele standpunt zal een melkveehouder niet wakker liggen. Hij voldoet aan de spelregels, want hij zal keurig melden, naar welke fabriek in het buitenland het aan hem officieel toegestane melkquotum gaat. Van essentieel belang voor de boer is het melkgeld, dat hij ontvangt. Italiaanse handelaren kunnen kennelijk flink wat meer betalen voor de melk dan de Nederlandse zuivel.

¹ Vreemd verhaal.....alhoewel bij het ontduiken van de quotumregeling was alles mogelijk! Maar 'massale verkoop' ? (ZHN.)

Een van die handelaren is de al dertien jaar in West-Friesland woonachtige Italiaan G. Massullo. Op verzoek van de zuivelonderneming Agro Impex in Napels is hij bezig om in Nederland - en voorlopig vooral in Noord-Holland - melk te kopen. In Friesland speelt dit nog niet. Omdat de melkprijs in Italië dankzij regeringssteun veel hoger is, is de Napolitaanse onderneming volgens Massullo bereid om - ondanks de hoge transportkosten - maximaal f 0,90 per liter te betalen. En dat is ongeveer f 0,04 tot f 0,05 per liter meer dan bij voorbeeld de gemiddelde Melkunie-melkprijs (seizoen 1989 f83,50 per 100 kilo).

Voor een doorsnee melkveebedrijf betekent dit f12.000 tot f 15.000 meer inkomsten per jaar. De meeropbrengst voor de boer kan nog veel hoger liggen als de buitenlandse fabriek de superheffing over de melkproduktie boven het toegestane melkquotum niet in rekening brengt.